

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรคของการพัฒนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคาม และเพื่อเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคาม โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายคือ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบาลีสาริตศึกษา วัดอภิสิทธิ์ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา วัดสุวรรณवास โรงเรียนวาปีคุณานุสรณ์วิทยา โรงเรียนปทุมพิทยากร โรงเรียนปัจฉิมเชิงยืน โรงเรียนอุทัยทิศวิทยา โรงเรียนวัดหัวหนองสังฆประชาสรรค์ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดหัวดงนาค่าย โรงเรียนปริยัติธรรมทัพป่าจิกวิทยาและ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดยางสีสุราช ระยะเวลาดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบาย

สรุปผลการวิจัย

1.สภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรคของการพัฒนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคาม จากการประชุมแบบเน้นกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน การประชุมแบบเน้นกลุ่มเป้าหมายผลการวิจัยพบว่า

1.1 ด้านผู้เรียน

1.1.1 ผู้ปกครองมีฐานะทางครอบครัวมีปัญหาด้านรายได้ต่ำ ผู้ปกครองหย่าร้างกัน หรือผู้ปกครองเสียชีวิตโดยอยู่ในการดูแลหรือรับภาระของปู่ย่าตายาย

1.1.2 นักเรียนมีปัญหาการเรียนอยู่ในระบบการศึกษาชั้นพื้นฐานที่โรงเรียนเดิม เช่น เวลาเรียนไม่พอ ความประพฤติไม่เรียบร้อย ดิถสารเสพติด ทะเลาะวิวาท จนเป็นเหตุให้ออกกลางคัน

1.1.3 นักเรียนเก็บตกคือพลาดโอกาสจากการเข้าโรงเรียนข้างนอกด้วยปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม ผู้ปกครองจึงนำมาบวชเรียนจึงมีคำกล่าวที่ว่า “ปลายฝนต้นหนาว” คือการเก็บตก

1.1.4 นักเรียนสมัครใจเข้ามาเรียนด้วยความศรัทธาประมาณร้อยละ 20

1.2 ด้านศาสนา

1.2.1 ครูที่ทำการสอนประจำเป็นครูที่ทำการสอนตั้งแต่เป็นพระแต่เมื่อลาสิกขาบทออกไปเป็นฆราวาสก็ทำการสอนมาจนถึงปัจจุบัน

1.2.2 ครูที่ทำการสอนส่วนมากไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู ไม่มีการสอบคัดเลือกใช้ระบบอุปถัมภ์

1.2.3 ครูขาดคุณธรรม เพราะมีค่าครองชีพสูงภาระหนี้สินมาก

1.2.4 ครูขาดความชำนาญในการใช้สื่อและไม่มีนวัตกรรมการเรียนการสอน

1.3 ด้านสถานศึกษา

1.3.1 โรงเรียนไม่มีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ สถานที่ขาดการดูแลเอาใจใส่

1.3.2 ขาดการระดมทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้าร่วมงานวิชาการ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน

1.3.3 ให้ความสำคัญในการสร้างศาสนวัตถุมากกว่าการจัดการศึกษา

1.4 ด้านการบริหารจัดการ

1.4.1 การบริหารงานอยู่ในแนวตั้ง ไม่ใช่แนวราบทำให้การพัฒนาเกิดความล่าช้า

1.4.2 ขาดการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

1.4.3 ไม่มีเครือข่ายที่ชัดเจนในการบริหารจัดการศึกษา

2. ข้อเสนอเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ และตัวชี้วัดเพื่อพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคาม โดยการประชุมแบบเน้นกลุ่มเป้าหมายและเสนอต่อที่ประชุมคณะสงฆ์จังหวัดมหาสารคามด้วยวิธีเสนอกฎบัตรของพระพุทธทาสภิกขุ ผลการวิจัยพบว่า ได้ข้อเสนอเชิงนโยบาย 12 ข้อ ดังนี้ ข้อที่ 1 พัฒนาผู้เรียนให้มีอาจารย์และสมณสาธุรูป ข้อที่ 2 พัฒนาผู้เรียนให้เกิดสัปปุริสธรรม 7 ข้อที่ 3 พัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาท ข้อที่ 4 พัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม ข้อที่ 5 พัฒนาคูให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีกัลยาณมิตรและจิตอาสา ข้อที่ 6 การสร้าง

เครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู ข้อที่ 7 การพัฒนาสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ให้เป็นต้นแบบสถาน ข้อที่ 8 การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนตามหลักไตรสิกขา ข้อที่ 9 พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับและพอใจ พัฒนาระบบการบริหารของชุมชน ข้อที่ 10 ใช้ระบบบริหารแบบสามัคคีธรรมตามหลักพระธรรมวินัย ข้อที่ 11 พัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณค่า และ ข้อที่ 12 สร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคณะสงฆ์

ยุทธศาสตร์ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1. การสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพ 2. การพัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็งและมีมาตรฐานเป็นโรงเรียนคุณภาพที่ยั่งยืน 3. การเสริมสร้างศักยภาพให้จังหวัดมหาสารคามเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 4. การทำนุบำรุง เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เกิดความศรัทธาของพุทธศาสนิกชน

ตัวชี้วัด จำนวน 18 ข้อ ได้แก่ 1. ร้อยละของผู้เรียนที่มีสมรรถนะที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการมีภูมิรู้ และภูมิธรรมที่สมบูรณ์ 2. ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลการเรียนระดับ 3-4 3. จำนวนผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ต้น) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ปลาย) 4. ร้อยละของความพึงพอใจ ความสุขของผู้เรียนระหว่างการศึกษา 5. ร้อยละของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนนำเรียนรู้ (Happiness School)(สภาพแวดล้อม หอพัก สิ่งอำนวยความสะดวกใน โรงเรียน) 6. ร้อยละการเพิ่มขึ้นของจำนวนครู 7. ร้อยละของวิชาที่มีการเรียนการสอน ที่มีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีการบูรณาการหลักพระพุทธศาสนา และสามารถจัดการเรียนการสอนที่ได้มาตรฐาน ตามที่กำหนดโดยกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ 8. ร้อยละโรงเรียนที่ได้มาตรฐานในการบริหารแผนยุทธศาสตร์อย่างครบวงจร 9. จำนวนเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการสร้างความสัมพันธ์ผ่านกระบวนการทางการศึกษาพระพุทธศาสนาที่มีความเข้มแข็งต่อปี 10. ดัชนีความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 11. ร้อยละการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 12. ผลการประเมินของ สมศ. 13. จำนวนชุมชนที่ได้รับการพัฒนา และได้มาตรฐานการเป็นชุมชนพุทธธรรม 14. จำนวนของเครือข่ายพัฒนาคุณภาพที่ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง 15. ร้อยละของการได้รับการสนับสนุนจากพุทธศาสนิกชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 16. ร้อยละของโรงเรียนที่มีจำนวนแหล่งเรียนรู้เพื่อบริการชุมชน 17. ร้อยละของพุทธศาสนิกชนที่มาให้

ความรู้หรือสนับสนุนสื่อ วัสดุการเรียนในโรงเรียน และ 18.ร้อยละโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการประสบความสำเร็จ

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยกล่าวถึงข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม คือการนำเอาหลักความรู้ในกฎธรรมชาติดังหรือธรรมะ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ สนองจุดหมายที่เราต้องการพัฒนาตามหลักพุทธธรรม เพื่อนำมาใช้ นั้น จะต้องพัฒนาคน พัฒนาคน และพัฒนางานจนสามารถพัฒนาโรงเรียนได้ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย โดยไม่ต้องไหลไปตามฝ่ายวิชาสามัญที่สถานศึกษาข้างนอกต่างกำลังประสบปัญหาอยู่ในปัจจุบันนี้ จะต้องเว้นจาก อวิชา ตัลหา อุปาทาน เพราะการศึกษา ตามหลักทางพุทธศาสนานั้น คือเว้นช่วงทำดี ทำใจให้ผ่องใส ที่เรียกว่า “ไตรสิกขา” อัน ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา เป็นกระบวนการพัฒนาคนด้านพฤติกรรม พัฒนาจิตใจ พัฒนาปัญญา เพื่อให้ชีวิตดำเนินไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่สุด

ชีวิตทุกชีวิตจะต้องดำเนินไปตามกาลเวลา การที่ต้องเคลื่อนไหว ประสบการณ์ ใหม่ ๆ จะต้องรู้จักหลักเหตุผลเข้าใจปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ควรนำหลักธรรมองศาสนา บรรลุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนแต่ละระดับช่วงชั้น เช่น หลักสูตรไตรสิกขาทาง พระพุทธศาสนา คือ “สิกขา” หรือการศึกษาอันหมายถึงการศึกษาเรียนรู้ชีวิตเป็นการพัฒนา ระดับปัญญาให้เกิดขึ้นตามหลักธรรมชาติ “ชีวิตคือการศึกษา to live is to learn”

ข้อเสนอเชิงนโยบาย โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัด มหาสารคาม สูตรการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง มีข้อค้นพบว่า

1) ด้านการพัฒนาคุณภาพ นักเรียนหรือผู้ศึกษาเป็นพระภิกษุ-สามเณร ที่ทำการ บรรพ-อุปสมบท ผ่านกระบวนการตามพระธรรมวินัย ที่พระสงฆ์ทรงบัญญัติไว้เป็น อุดม เพศ คือ เพศที่อุดมเพศที่สูงเป็นเคารพ ศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชน จะต้องเน้นการปฏิบัติ มากกว่าปริยัติเพราะปริยัติมุ่งแต่ให้วิชาความรู้อย่างเดียว ปฏิบัติเป็นสิ่งที่จะก่อให้เกิด คุณธรรมและปัญญา สามารถนำไปสู่การปฏิเวธ ปัญหาที่เกิดกับพระภิกษุ-สามเณรในปัจจุบัน เพราะเน้นปริยัติมากกว่าปฏิบัติ เพราะฉะนั้น จะต้องเรียนปริยัติ 40 ปฏิบัติ 60 หรือ 40=60 ผู้ ศึกษาจึงจะมีคุณภาพและสามารถพัฒนาพัฒนาได้สมบูรณ์ โดยเน้นหลักพุทธธรรมเป็นหลัก สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 59) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง

สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย พบว่า ปัญหาการศึกษาของพระสงฆ์ไทย 1) การบริหารและดำเนินงานการศึกษาเป็นเรื่องของทางวัด/สำนักเรียน และท้องถิ่นนั้นๆ ไม่มีการกระจายทรัพยากรให้ทั่วถึง และคณะสงฆ์เน้นการศึกษาในแนวตั้ง คือ การสอบผ่านชั้น การศึกษาระดับสูงไม่สนใจปัญหาที่ว่าภิกษุสามเณร ได้รับการศึกษาทั่วถึงหรือไม่ 2) ไม่มีหลักสูตรระยะสั้นหรือหลักสูตรเฉพาะกิจที่นำไปใช้ในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะหลักสูตรที่สนองต่อการบวชระยะสั้น วิทยาลัยนันทศึกษา ประสพการณ์ และอื่นๆ ที่ศึกษาหลักสูตรเดียวกันทั้งหมด จึงเป็นการยากที่ศึกษาพระปริยัติธรรมได้ผลดี 3) คณะสงฆ์ขาดหลักเกณฑ์มาตรฐานกลางในการรับครูอาจารย์ ทำให้การเรียนการสอนไม่ได้ผล 4) ภิกษุสามเณร ลาสิกขาในระหว่างการศึกษา ทำให้เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษา และ 5) การศึกษาปริยัติธรรมยังไม่แพร่หลาย โดยเฉพาะวัดในส่วนภูมิภาคทำให้ขาดแคลนภิกษุสามเณร ที่มีความรู้ทางพระปริยัติธรรมที่จะเป็นผู้นำที่ดีทางศาสนา และ สอดคล้องกับผลวิจัยของพระครูวิทิศเจตยานุรักษ์ (เจริญ เรือนปัญญา) (2549 : 39) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาแผนกธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมขนาดใหญ่ จังหวัดลำพูน พบว่า ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนแผนกธรรมมีความเห็นว่าการจัดการศึกษาแผนกธรรมมีการดำเนินในระดับปานกลาง ทั้งโดยรวมและแต่ละงาน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานบริหารทั่วไป สภาพการจัดการศึกษาแผนกธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรมขนาดใหญ่ จังหวัดลำพูน คือ ไม่มีการเรียนที่เป็นระบบ การเรียนการสอนไม่สม่ำเสมอ สำนักงานพระพุทธศาสนายังให้การสนับสนุนงบประมาณการศึกษาพระปริยัติธรรมน้อย บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหาร แนวทางในการพัฒนาคือจัดให้มีการอบรมหลักสูตรเพื่อให้หลักสูตรเป็นไปตามสภาพการปัจจุบัน ควรสนับสนุนงบประมาณตามความเหมาะสมแก่การศึกษา ควรมีการอบรมพัฒนาครูผู้สอนเพื่อให้มีกระบวนการถ่ายทอดความรู้ที่ทันสมัย ควรมีการอบรมสัมมนาผู้บริหาร เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจหลักการบริหารการศึกษา

2) ด้านการพัฒนาครู โดยการผ่านกระบวนการ ไตรลักษณ์ตามแนวสติปัญญา ศาสนาการหรือครูที่ทำการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจะต้องเน้นกระบวนการปฏิบัติ (กิจกรรม) ให้นักเรียนได้รู้หลักพุทธธรรม คือความจริงของชีวิตว่าคืออะไร ต้องการอะไร เพราะนักเรียนที่เข้ามานั้นเกิดปัญหาต่างๆจึงเข้ามาบรรพชา-อุปสมบท ขณะนี้กำลังหลงทิศทาง ในการจัดการศึกษาวิ่งตามกระแสข้างนอก ขณะปัจจุบันการจัดการศึกษากำลังประสบปัญหาหรือเจอทางตันมาก เรื่องนักเรียนขาดคุณธรรม ศีลธรรมและ

จริยธรรม นักเรียนชกต๋อยทะเลาะวิวาท หนีโรงเรียนเรียน ไม่จบออกกลางคันและติดเกมส์ คอมพิวเตอร์สื่อสมัยใหม่ กำลังเป็นปัญหาหลักแก่เด็กและเยาวชนทุกภาคส่วนกำลังขาด ภูมิคุ้มกันทางสังคมมีปัญหาด้านหลักความจริงคือ ปัญญา ศาสนาการ (ครู) จะต้องเป็น กัลยาณมิตร และมีจิตอาสาร่วมมือพัฒนาองค์กรตามหลักพุทธธรรมอย่างมั่นคงยั่งยืน สอดคล้องกับผลวิจัยของเชส (Chase, 2001 : 3519-A) ได้ทำการศึกษาบทบาทของฝ่าย พัฒนานุเคราะห์ในโรงเรียนใน นอร์ท คาโรลิง (North Caroling) โดยเน้นศึกษาว่า ฝ่าย พัฒนานุเคราะห์ครูมีการรับรู้เกี่ยวกับการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงที่ใช้หลักการของ ABC ซึ่งนำมาใช้ในรัฐมาตั้งแต่ปี 1996 ว่า มีความเหมือนหรือแตกต่างไปจากการรับรู้ของครู หรือไม่ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ประกอบด้วยฝ่ายพัฒนานุเคราะห์และครูจากโรงเรียน 16 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า ฝ่ายพัฒนานุเคราะห์ครูมีการรับรู้ถึงความต้องการต่าง ๆ ที่จะสนับสนุน การใช้ ABCs อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่แตกต่างกัน แต่ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นเหมือนกัน เกี่ยวกับการปฏิบัติตาม ABCs และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเท่ากันเมื่อพิจารณาถึงการ รับรู้ และ สอดคล้องกับผลวิจัยของ อัล-รูไวเชด (AL-Ruwaished, 1996 : 1157-A) ได้ ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับการประเมินการพัฒนาแหล่งทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับ บุคลากร ได้แก่บทบาทขององค์กร เช่น ผู้จัดการ ผู้ฝึก ผู้รับการศึกษา ผู้บริหาร และให้ ข้อเสนอแนะแก่บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบการพัฒนา การใช้และการ ประเมินทรัพยากรมนุษย์ โดยใช้ CIPP Model ใช้แบบสอบถามการประเมินทรัพยากร มนุษย์ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 73 คน ที่เข้าฝึกอบรม โปรแกรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มิชิแกน ผลการศึกษา พบว่า บทบาทของบุคลากรไม่มีผลต่อการรับรู้ ถึงความสำคัญของการประเมินผล การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้ยังพบว่า มีความสัมพันธ์ระดับสูงระหว่างบทบาทเกี่ยวกับสถาบัน ทั้ง 4 อย่าง กับรูปแบบการประเมินผลของ CIPP และผู้ฝึกปฏิบัติรับรู้ว่า ข้อเสนอต่าง ๆ ที่ได้รับมีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า มีสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเรียงลำดับจากสูงไปต่ำดังนี้ การพัฒนา การวางแผน การพัฒนานุเคราะห์และการประเมิน

3) ด้านการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ให้เป็นสปีปายะสถาน พัฒนาวัดให้เป็น อารามหรืออารามดิรัหม์ เป็นสถานศึกษาสำหรับประชาชน ชุมชน ทุกเพศทุกวัย เน้นความร่วมมือ รื่น สะอาด สว่าง สงบ ตามหลักไตรสิกขา เปิดโอกาสทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมวางแผนพัฒนา และรักษาเอกภาพหรือลักษณะที่ทรงคุณค่าทางวัฒนธรรมอันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเช่น

วัฒนธรรม แห่งการเขียนภาพปริศนาธรรมในสมุดข่อยและฝาผนัง โบสถ์แต่โบราณควร กลับมาอีกในฐานะเป็นวิทยาลัยทางวิญญาณ สอดคล้องกับผลวิจัยของพระมหาเรังศักดิ์ พิมพ์สกุล (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารวัดในทศวรรษหน้า พบว่า ภารกิจ 6 ด้าน คือ มีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งเพื่อความเหมาะสม ปรับปรุงหลักสูตร และกระจายการศึกษา รวมทั้งจัดการศึกษา โดยภิกษุสามเณรทุกรูป จัดการศึกษาศึกษา สงเคราะห์แก่เยาวชนและชุมชน มีการปรับปรุงหลักสูตร พัฒนาสงฆ์ที่ทำหน้าที่ครูสอน โดยรัฐจัดงบประมาณอุดหนุน และสอดคล้องกับผลวิจัยของ พระมหาสุรสิทธิ์ กระดานลาด (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติ ธรรม : ศึกษาเฉพาะ โรงเรียนปริยัติธรรมอิสานราชวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ระบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมมีการจัด โครงสร้างของการ บริหารที่ชัดเจน แต่นักศึกษารับหน้าที่หลายตำแหน่ง ปัญหาการจัดการเรียนการสอนใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยจำแนกตามแผนกได้ดังนี้ แผนกสามัญ โรงเรียนขาด งบประมาณในการบริหารจัดการ และไม่มียงบประมาณในการพัฒนาครู ส่วนแผนกบาลี เป็นการเรียนการสอนอยู่ในระดับเก่า ไม่มีการปรับเพื่อสนองความต้องการของนักเรียนยังใช้ หลักสูตรเก่า ซึ่งเป็นท่องจำมากกว่าวิเคราะห์และมีการสอบเพียงปีละครั้งนักเรียนที่สอบไม่ ผ่าน จะไม่มีการสอบซ่อมอีก นักเรียนจึงไม่ให้ความสนใจต่อการเรียนแผนกบาลีและแผนก ธรรม เป็นการใช้หลักสูตรของแม่กองธรรมสนามหลวง นักเรียนให้ความสนใจเพราะเรียน ง่าย ส่วนปัญหาที่พบ คือ การสร้างแรงจูงใจนักเรียนด้วยการให้รางวัลแก่นักเรียนที่สอบใน แต่ละปีไม่มี ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนไม่มีงบประมาณ เพราะนักเรียนส่วนใหญ่จำพรรษาที่ วัดที่เป็นโรงเรียน ทางวัดจึงรับภาระในค่าใช้จ่ายทั้งหมดของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

1.1. จากผลการวิจัย โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ควรมี การศึกษาจุดเด่น จุดด้อย ศึกษาความต้องการของโรงเรียนว่ามีทิศทางในการนำข้อเสนอ เิงนนโยบายข้อใดไปปรับใช้ให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยโรงเรียนควรทำแผนกลยุทธ์ (strategy map) บริบทของสถานศึกษาตาม

นัยสำคัญของการศึกษาคณะสงฆ์โดยยึดหลักคำสอน หลักพุทธธรรมกับการพัฒนาด้าน
บุคลากร ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารทั่วไป ด้านบริหารภาพรวม เพื่อให้เกิด
เป็นสถานศึกษา สัมปายะ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายเพื่อนำไปสู่การ
ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

1.2. โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ควรมีกระบวนการในการรับ
นักเรียนที่สมัครใจเข้ารับการศึกษอย่างเป็นระบบ โดยมีกรกลั่นกรองและปรับความรู้
พื้นฐานของสามเณรให้มีความพร้อมก่อน เพราะปัจจุบันเป็นการจัดการศึกษาสงเคราะห์ที่
เปิดโอกาสการศึกษาสำหรับกุลบุตร และผู้ปกครองที่มีปัญหาทางค้ำครอบครัว เด็ก
ส่วนมากที่โรงเรียนรับเข้ามาประสบปัญหาประมาณ 70 % ส่วนอีก 30 % เป็นนักเรียนที่
สมัครใจบวชเข้ามาศึกษาจึงก่อให้เกิดปัญหาตามมา โดยเฉพาะการออกกลางคัน

1.3. โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ควรสร้างเครือข่ายหรือ
ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับกลุ่มพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ใน
การรับมอบถ่ายโอนส่งตัวนักเรียนที่มีปัญหา เพื่อเป็นการควบคุมด้านพฤติกรรมนักเรียน หรือ
เป็นการถ่ายโอนนักเรียนต่างสถานศึกษา ให้ได้รับการศึกษา จนจบตลอดหลักสูตร โดยไม่มี
การหยุดเรียนกลางคัน เพื่อเป็นการสนองนโยบายการจัดการศึกษาภาคบังคับเรียนฟรี 15 ปี
ตามนโยบายของรัฐบาล

1.4. มีการตรวจสอบองค์ความรู้หลักการพัฒนาตามหลักทางพุทธศาสนา
เป็นการพิจารณาองค์ความรู้ให้เกิดปัญญาความเชี่ยวชาญอย่างยั่งยืนพร้อมการกลั่นกรอง
ยืนยันข้อเสนอเชิงนโยบาย ความถูกต้อง เทียบตรงขององค์ความรู้ เนื่องจากสถานการณ์
ปัจจุบัน ข้อมูลสารสนเทศมากมายและเผยแพร่ไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีข่าวสาร ข้อมูล
สารสนเทศ ต้องพิจารณาตามหลักอย่างรอบคอบ การนำสื่อต่างๆมาใช้ในการพัฒนาเพื่อ
ให้เกิดประโยชน์ตรงตามวัตถุประสงค์อย่างยั่งยืน

1.5 โรงเรียนควรประสานงานกับสำนักงานพระพุทธศาสนาระดับจังหวัด
หรือระดับชาติเพื่อช่วยขับเคลื่อนนโยบายหรือสนับสนุนด้านต่างๆซึ่งองค์กรที่เป็น
หน่วยงานหลักที่สนองงานการศึกษาคณะสงฆ์ทั้งแผนกนักธรรม-บาลี แผนกสามัญศึกษา
ควรพัฒนาการศึกษาสงฆ์ทั้งสองแผนกคู่ตำบลทุกตำบล คือ สำนักเรียนศาสนศึกษาประจำ
ตำบลเสนอต่อที่ประชุมสมาคมเพื่อขยายและจัดตั้งทุกตำบล เปิดโอกาสให้รับนักเรียนที่เป็น
ฆราวาสเข้าเรียนได้เป็นการสงเคราะห์กุลบุตร-กุลธิดาด้านการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาสู่ระดับสากล
- 2.2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาในอนาคตของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจะอยู่รอดได้อย่างไร
- 2.3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาอย่างมั่นคงยั่งยืน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY